



Vapaaehtoisten osallistuminen öljyntorjuntaan -kehittämishanke 2014–2015

Loppuraportti

Reita Waara

Vapaaehtoisten osallistuminen öljyntorjuntaan - kehittämishanke 2014–2015

Loppuraportti

Teksti: Reita Waara

Kuvat: Reita Waara (kuva 1), Eila Siira (kuva 2) ja Antti Pulkinen (kuva 4)

Taitto: Leena Huhmarniemi

Kopiointirajoitus:

Tämän painotuotteen kopioiminen on tekijänoikeuslain 404/61) mukaisesti kielletty lukuun ottamatta Suomen valtion ja Kopiosto ry:n tekemässä sopimuksessa tarkemmin määriteltyä osittaista kopiointia opetustarkoituksiin. Teoksen muunlainen kopiointi tai tallentaminen digitaaliseen muotoon on ehdottomasti kielletty.

ISBN 978-951-797-594-0 (sähköinen julkaisu)
2016

Julkaisija:

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
Puh. 09 476 112
spekinfo@spek.fi
www.spek.fi

Sisällysluettelo

1. Hankkeen tausta	4
2. Käytännön toteutus	5
3. Hankkeessa luotu toimintamalli	7
3.1. Muut kirjalliset dokumentit.....	8
4. Koulutukset	10
5. Harjoitus.....	12
6. Tapahtumat ja esittelytilaisuudet	14
7. Viestintä	15
8. Tulosten vieminen käytäntöön	17
9. Yhteenveto hankkeesta.....	19
Liite 1.	21
Liite 2.	23
Liite 3.	24

1. Hankkeen tausta

Suomessa tapahtuu vuosittain noin 2 000 öljyvahinkoa, joista suurimmassa osassa maa-alueelle pääsee pieni määrä öljyä. Laajan öljyonnettomuuden riski on kuitenkin todellinen erityisesti merialueilla, mutta onnettomuus on mahdollinen myös sisävesillä. Pahimmillaan rantaa voi likaantua satoja kilometrejä ja öljyyntyneiden lintujen ja muiden eläinten määrä saattaa nousta tuhansiin, jopa kymmeniin tuhansiin yksilöihin.

Vapaaehtoisten osallistuminen öljyntorjuntaan -kehittämishankkeessa haluttiin edistää vapaaehtoisten mahdollisuuksia toimia öljyvahingon torjuntaoperaation eri tehtävissä. Hanke toteutettiin vuosina 2014–2015 laajassa yhteistyössä eri viranomaisten ja järjestöjen kesken. Lähtökohtana olivat havainnot siitä, että laaja-alaisessa öljyonnettomuudessa viranomaiset tarvitsevat vapaaehtoisia avukseen, mutta käytännön tasolla vapaaehtoisten käyttöön on varauduttu huonosti.

Hankkeen keskeiset tavoitteet olivat:

- yhteisen toimintamallin luominen viranomaisten ja vapaaehtoisten väliseen yhteistyöhön
- öljyntorjuntaan liittyvän koulutustoiminnan kehittäminen
- järjestöresurssien tunnettuuden lisääminen.

Hanke toteutettiin kolmessa eri vaiheessa. Ensimmäiseksi määriteltiin toimintamallin sisältö, joka käy ilmi hankkeen eri oppaista ja selvityksestä. Toinen eli niin kutsuttu koulutusvaihe sisälsi uuden öljyntorjuntaan liittyvän perehdytyskoulutuksen suunnittelun ja toteutuksen eri paikkakunnilla sekä muuta koulutustoimintaa. Yhteistyötä viranomaisten ja vapaaehtoisten välillä hiottiin pelastuslaitoksen ja vapaaehtoisjärjestöjen yhteisessä öljyntorjuntaharjoituksessa. Kolmannessa eli arviointi- ja raportointivaiheessa hanketta arvioitiin yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Hankkeen tuotokset dokumentoitiin kirjalliseen muotoon.

Hankkeen koordinoinnista vastasi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. Pilottialueina toimivat Varsinais-Suomi ja Etelä-Savo. Yhteistyökumppaneita olivat hankkeen pilottialueiden pelastuslaitokset, ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, Kuntaliitto ja Rajavartiolaitos. Sisäministeriö tarjosi asiantuntija-apua. Järjestöistä mukana olivat WWF Suomi, Suomen Punainen Risti (SPR) / Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa), Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK), Suomen Meripelastusseura (SMPS), Suomen Lentopelastusseura (SLPS) ja Suomen Sopimuspalokuntien liitto (SSPL). Rahoittajana toimi Reijo Rautauoman säätiö.

2. Käytännön toteutus

Hanke toteutettiin laajassa yhteistyössä ja mukana olivat sekä öljyntorjunnasta vastaavat viranomaiset että öljyntorjuntakoulutusta tai muuta öljyntorjuntaa tukevaa toimintaa harjoittavat järjestöt. Käytännön työmuotoina olivat työryhmätyöskentely, työpajat ja harjoitukset. Lisäksi vapaaehtoisille järjestettiin koulutusta.

Toimintamalli muovautui loppukäyttäjien eli viranomaisten ja järjestöjen edustajien näköiseksi, öljyntorjuntaan liittyvä koulutustoiminta harppasi ison askeleen yhteistyön seurauksena ja muun muassa viranomaiset saivat tietoa järjestöjen tarjoamista resursseista ja osaamisesta.

OHJAUSRYHMÄ

Hankeaikana seitsemän kertaa (ks. liite 1) kokoontunut ohjausryhmä vastasi projektin sisällöllisten tavoitteiden toteutumisesta ja hankkeen edistymisestä projektisuunnitelman mukaisesti. Monet ohjausryhmän jäsenistä osallistuivat aktiivisesti kehitystyöhön ja antoivat merkittävän panoksensa hankkeelle. Ohjausryhmässä olivat edustettuina keskeiset sidosryhmät, jotka samalla toimivat hankkeen kohderyhmänä. Hankkeen lopussa ohjausryhmän jäsenille lähetettiin Webropol-kysely, jossa kerättiin heidän kommenttejaan hankkeen tuloksista ja jatkohankkeen tarpeellisuudesta.

HANKERYHMÄ

Hankeryhmä (ks. liite 1) koostui mukana olevien keskeisten järjestöjen edustajista, joita olivat Teemu Niinimäki / WWF, Tommi Virtanen / SPR, Henrik Nystén / MPK ja Reita Waara / SPEK. Ryhmä suunnitteli yhdessä muun muassa vapaaehtoiseen öljyntorjuntaan liittyvää koulutusta ja työskenteli hankkeessa tuotettujen dokumenttien parissa.

SELVITYKSEN TYÖRYHMÄ

Selvitys vapaaehtoistoiminnan hallinnoinnista öljyvahingon torjunnassa – Lainsäädäntö, korvaukset ja hallinnolliset järjestelyt -dokumentin parissa toimi erillinen työryhmä (ks. liite 1). Se työsti aktiivisesti muun muassa ehdotuksia vapaaehtoistyön palkkiosta ja muista korvauksista. Ryhmään kuuluivat Magnus Nyström / ympäristöministeriö, Heli Haapasaari / SYKE, Tommi Virtanen / SPR, Henrik Nystén / MPK, Teemu Niinimäki / WWF, Sanna Pönni / SPEK ja Reita Waara / SPEK. Sisäministeriön pelastusosasto tarjosi juridista apua.

TYÖPAJAT VIRANOMAISILLE

Varsinais-Suomessa ja Etelä-Savossa pidettiin alueelliset työpajat viranomaisille (ks. liite 1). Niissä edustettuina olivat muun muassa alueen pelastuslaitos, kuntia, ELY-keskus ja aluehallintovirasto. Viranomaisten kanssa keskustelua herättivät muun muassa spontaanien vapaaehtoisten käyttö, öljyonnettomuuden hoitoon tarvittavan vapaaehtoisreservin koko ja malli siitä, miten viranomaiset hyväksyvät vapaaehtoiset öljyntorjuntaorganisaatioon lain edellyttämällä tavalla. Etelä-Savon työpajassa kävi ilmi, että alueen pelastuslaitoksella on paljon yhteistyötä Vapepan kanssa muussa toiminnassa, mutta öljyntorjunnassa vapaaehtoisten käyttöä ei ollut aiemmin laajasti mietitty. Hankkeen aikana asiaa alettiin työstää.

PELASTUSLAITOSTAPAAMISET

Hankkeen puitteissa järjestettiin myös muita tapaamisia (ks. liite 1) Varsinais-Suomen ja Etelä-Savon pelastuslaitoksissa laitosten henkilöstön kanssa. Tapaamiset olivat antoisia; käytyjen keskustelujen avulla hankkeeseen saatiin tietoa pelastuslaitosten toiveista ja tarpeista ja osattiin kehittää toimintaa heidän kannaltaan oikeaan suuntaan.

JÄRJESTÖJOHTAJIEN TAPAAMINEN

Vapaaehtoisen öljyntorjuntatyön jatkon kannalta merkittävä tapaaminen oli Helsingissä 17.11.2015 pidetty kokous, jossa WWF:n, SPR:n, MPK:n, SMPS:n ja SLPS:n johtajat tapasivat ja sopivat öljyntorjuntaan liittyvän yhteistyön jatkamisesta. Samalla järjestöt sitoutuivat hankkeessa luotuun toimintamalliin. Järjestöyhteistyö lisääntyi muutoinkin huomattavasti hankkeen aikana.

VAPEPAN VALMIUSPÄÄLLIKÖIDEN TAPAAMINEN

Vapepa-verkosto on keskeisessä roolissa vapaaehtoisessa öljyntorjuntatoiminnassa, mikä huomioitiin muun muassa perehdyttämällä Vapepan valmiuspäälliköt hankkeeseen ja sen tavoitteisiin. Keskustelua herättivät muun muassa valmiuspäälliköiden rooli ja tehtävät tositilanteessa, vapaaehtoisten johtaminen ja omien alueiden järjestöressurssien kartoitus.

TYÖPAJAT VAPAAEHTOISILLE

Järjestöjen vapaaehtoisille järjestettiin molemmilla pilottialueilla työpajat. Niissä käsiteltiin alueiden vapaaehtoisresursseja, vapaaehtoisten käyttöön liittyviä suurimpia haasteita ja alueiden erityispiirteitä. Esimerkiksi väestörakenne on hyvin erilainen Varsinais-Suomessa ja Etelä-Savossa. Varsinais-Suomessa öljyntorjuntaan liittyvästä vapaaehtoistyöstä olivat kiinnostuneet pääasiassa nuoret naiset, kun taas Etelä-Savossa vapaaehtoiset olivat varttuneempia miehiä. Nämä seikat voi olla tarpeen ottaa huomioon alueellista toimintaa suunniteltaessa.

KYSELY VAPAAEHTOISILLE

Vapepan jäsenjärjestöissä aktiivisesti toimiville vapaaehtoisille teetettiin helmikuussa 2015 Webropol-kysely, jossa kartoitettiin heidän öljyntorjuntaosaamistaan ja motivaatiotaan öljyntorjunnan eri tehtäviin. Kyselyyn vastasi 216 henkilöä, joista 94 % oli kiinnostunut osallistumaan toimintaan. Valtaosa vastaajista oli mukana WWF:n toiminnassa ja oli halukkaita auttamaan rannan puhdistustehtävissä. Myös esimerkiksi puomittaminen sekä kuljetus- ja muut huoltotehtävät kiinnostivat. Kyselystä kävi ilmi, että muun muassa öljyyntyneiden rantojen ja eläinten puhdistukseen kaivataan nykyistä enemmän koulutusta.

3. Hankkeessa luotu toimintamalli

Toimintamalli viranomaisten ja vapaaehtoisten väliseen yhteistyöhön on pitkälti kuvattuna hankkeessa tuotetussa Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi öljyvahingon torjunnassa -oppaassa (myöhemmin johtamisopas). Toimintamallin mukaisista vapaaehtoisille soveltuvista tehtävistä on kerrottu Vapaaehtoisille soveltuvat tehtävät öljyvahingon torjunnassa -dokumentissa (myöhemmin tehtäväopas). Rantapuhdistuksen toimintamalli ja siihen kouluttaminen on esitelty Opas vapaaehtoisten pikakouluttamiseksi rantapuhdistukseen öljyvahingon torjunnassa -asiakirjassa (myöhemmin pikakoulutusopas).

JOHTAMINEN

Koko toimintaa johtaa viranomainen, mutta vapaaehtoisorganisaation sisällä vapaaehtoisten toimintaa ja heistä muodostettuja ryhmiä, joukkueita ja toimialoja (johtamis-, operatiivinen ja tukitoiminta) johtavat pääsääntöisesti vapaaehtoisten omat johtajat. Lukuun ottamatta suoraan viranomaisjohdon alaisuudessa toimivia joukkoja (esim. lentotiedustelu) vapaaehtoistoimintaa johtaa johonkin toimijajärjestöön työsuhteessa oleva henkilö. Tilanteen pitkittyessä tehtävään voidaan palkata myös kokenut vapaaehtoinen. Vapaaehtoisten johtaja on linkki viranomaisten ja vapaaehtoisten välillä. Vapaaehtoisjohtajan alaisuudessa toimivat toimialajohtajat (tarvittaessa) sekä joukkueen- ja ryhmänjohtajat.

TEHTÄVÄALUEET

Vapaaehtoisten tehtäväalueet öljyvahingossa jakautuvat johtamis-, operatiiviseen ja tukitoimintaan. Johtamistoiminta koskee vapaaehtoisten johtamista niin ryhmänjohtaja-, joukkueenjohtaja- kuin sitä ylemmilläkin tasoilla. Operatiivisiin tehtäviin kuuluvat puhdistus- ja torjuntatyöt, tiedustelu sekä öljyyntyneiden eläinten hoito. Tukitehtävät kattavat esimerkiksi perustamiskeskuksen toiminnan, talous- ja henkilöstöhallinnon, vesistö- ja maakuljetukset, majoituksen, muonituksen, ensiavun, valvonnan ja liikenteen ohjauksen.

HÄLYTTÄMINEN

Toimintamallissa vapaaehtoisten hälyttäminen perustuu Vapepan hälytysjärjestelmään. Viranomainen hälyttää vapaaehtoisjoukot joko hätäkeskuksen kautta tai olemalla yhteydessä suoraan Vapepan valmiuspäivystäjään. Valmiuspäivystäjä (maakunnallinen, seutukunnallinen tai paikallinen) on yhteydessä tarvittaviin hälytysryhmiin. Viranomainen voi hälyttää myös suoraan järjestön toimintaryhmät erillisen sopimuksen mukaan. Esimerkiksi SYKE kontaktoi suoraan WWF:ää, kun apuun tarvitaan lintujen hoitoon erikoistuneita ryhmiä. Kukin järjestö määrittää oman ryhmän sisäisen hälyttämistavan ja pitää ajan tasalla hälytysjärjestelmäänsä.

Toimintaan käytettävistä järjestöjen ryhmistä tehdään Vapepan hälytyskortti. Siinä määritellään saatavat joukot varusteineen, joukon toimintavalmius- /vasteaika ja ryhmän tehtävät. Korteista suunnitellaan peruskokoonpanot erityyppisiin tilanteisiin. Vastuuviranomainen vahvistaa peruskokoonpanot omalle alueelleen tarpeidensa mukaan.

VAPAAEHTOISMUODOSTELMAT

Pienimmillään vapaaehtoistoiminta muodostuu yhden rantojenpuhdistusjoukkueen ja yhden tiedusteluryhmän operatiivisen toiminnan osuudesta ja sen johtamis- ja tukitoimista. Tällöin joukon koko on noin 80 henkilöä. Vapaaehtoisjoukkojen kouluttamisen perustana on laajojen tilanteiden peruskokoonpano, jonka suuruus on noin 180 henkilöä. Tavoitteena on, että minimikokoonpano täydentyä tarvittaessa peruskokoonpanoksi 2–3 vuorokauden sisällä hälytyksestä.

.....

On arvioitu, että nykyresursseilla suurin vapaaehtoistoiminnan muodostelma koostuisi noin 260 henkilöstä ja sitä johtavasta työntekijästä. Organisaation kasvaessa suureksi voidaan vapaaehtoistoiminnan johtajan alaisuuteen nimetä johtajan avuksi eri tehtäväkokonaisuuksista (johtamis-, operatiivinen ja tukitoiminta) vastaavat johtajat.

VIESTITOIMINTA

Viestitoiminnan periaatteena on, että viranomaisen ja vapaaehtoistoiminnan johtajan välinen viestiliikenne toteutetaan viranomaisverkossa tai muulla erikseen sovitulla tavalla. Samoin toimitaan viranomaisten ja suoraan sen johdettavaksi alistettavan ryhmän viestitoiminnan suhteen. Johtajan ja joukkueenjohtajan välillä viestiliikennettä hoidetaan niin ikään yleensä viranomaisverkossa. Joukkueen- ja ryhmänjohtajien keskinäinen viestiliikenne perustuu pääosin Virve-, VHF- tai PMR-puhelimiin. Ryhmien sisäinen viestitoiminta hoidetaan ryhmän omin viestivälinein tai matkapuhelimen.

Viestitoimintaan sisältyy sovittujen toimintaryhmien (esimerkiksi tiedusteluryhmät) automaattinen karttaseuranta, jotta tilannetieto pysyy mahdollisimman ajantasaisena. Vapepa-tutka on yksi käyttökelpoinen seurantajärjestelmä.

RANTAPUHDISTUS

Suurin osa vapaaehtoisista osallistuu rantojen puhdistukseen. WWF on luonut puhdistukseen toimintamallin, joka koulutetaan vapaaehtoisille ennen toiminnan aloittamista. Tärkeintä on kerätä öljy ja öljyyntynyt jäte mahdollisimman tarkkaan pois ja estää öljyn leviäminen rannalla. Ranta jaetaan öljyyntyneeseen ja öljyyntymättömään alueeseen. Osa vapaaehtoisista työskentelee likaisella puolella keräämässä öljyä ja osa toimii puhtaalla puolella muun muassa huoltotehtävissä. Likaiselta alueelta kuljetaan puhtaalle puolelle vain puhdistautumispisteen kautta, jonne jätetään kaikki öljyiset varusteet. Näin vältetään öljyn leviäminen öljyyntymättömille alueille.

3.1. Muut kirjalliset dokumentit

Hankkeen dokumentit julkaistiin sekä sähköisinä että painettuina versiona. Hankeaikana tuotettiin johtamis-, tehtävä- ja pikakoulutusoppaan lisäksi kolme eri asiakirjaa:

- Selvitys vapaaehtoistoiminnan hallinnoinnista öljyvahingon torjunnassa – Lainsäädäntö, korvaukset ja hallinnolliset järjestelyt (myöhemmin hallintonselvitys)
- Järjestöjen öljyvahingon torjuntaan liittyvät koulutukset vapaaehtoisille 2015 -koulutuskooste (myöhemmin koulutuskooste)
- Opas öljyvahinkoihin – Kuinka toimit, jos havaitset öljyä ympäristössä? (myöhemmin kansalaisopas).

HALLINTOSELVITYS

Hallintonselvitys käsittelee lain velvoittamaa vapaaehtoisille maksettavaa korvausta, vakuutusmaksu- ja työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyviä seikkoja. Selvitys nostaa esiin vapaaehtoisten käyttöön liittyvää lainsäädäntöä, siitä syntyviä velvoitteita vapaaehtoisten käytössä ja selvitystyössä havaittuja kehittämistarpeita. Esimerkiksi palkkion maksuun ja suuruuteen ei ole tällä hetkellä olemassa selkeää tulkintaa tai toimintamallia. Vastuuviranomaisten on tärkeää tarttua havaittuihin puutteisiin ja lähteä etsimään niihin sopivia ratkaisuja.

KOULUTUSKOOSTE

Hankkeessa mukana olleilla järjestöillä on tarjolla runsaasti koulutusta öljyvahingon torjuntaan liittyviin eri tehtäviin. Tiedossa olevat koulutukset on koottu koulutuskoosteeseen, josta öljyntorjunnasta kiinnostunut vapaaehtoinen saa helposti hyvän yleiskatsauksen järjestöjen kurssitarjonnasta. Kooste havainnollistaa myös viranomaisille, miten paljon aiheeseen liittyvää koulutusta järjestöt organisoiivat.

KANSALAISOPAS

Öljy on vaarallinen kemikaali ja sen eri laaduilla on haitallisia terveysvaikutuksia. Kansalaisoppaasta kansalainen saa tietoa, miten hänen kannattaa toimia havaitessaan öljyä ja altistuessaan sille. Opas valottaa, miten omaa omaisuuttaan voi suojata öljyvahingossa ja miksi esimerkiksi öljyntyntä lintua ei pidä lähteä itse pyydystämään. Dokumentissa kerrotaan myös, miten öljyntorjuntaan liittyvään vapaaehtoistyöhön voi päästä mukaan.

4. Koulutukset

PEREHDYSTYS ÖLJYNTORJUNTAAN JA TYÖTURVALLISUUTEEN -KOULUTUS

Hankkeessa luotiin uusi Perehdytys öljyntorjuntaan ja työturvallisuuteen -peruskoulutus (ks. liite 2) kaikille öljyntorjunnasta ja sen eri tehtävistä kiinnostuneille. Tavoitteena oli kasvattaa entisestään öljyntorjunnasta tietoisten vapaaehtoisten määrää ja ohjata heitä eri järjestöjen öljyntorjuntatoimintaan mukaan.

Koulutus järjestettiin viisi kertaa:

- 18.4.2015 Turussa
- 25.4.2015 Mikkelissä
- 3.10.2015 Mikkelissä
- 4.10.2015 Turussa
- 10.10.2015 Helsingissä.

Järjestöt ja viranomaiset suunnittelivat kokonaisuuden sisällön ja SPEK vastasi toteutuksesta. Koulutuksessa luennoivat sekä viranomaisten että järjestöjen edustajat. Viranomaiset kertoivat muun muassa Suomen öljyntorjuntavalmiudesta, onnettomuusriskeistä ja tapahtuneista öljyonnettomuuksista ja öljyntorjunnassa mukana olevat järjestöt esittelivät omaa toimintaansa. Seitsemän tuntia kestäneen koulutuksen aikana käytiin läpi myös työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyviä asioita.



Kuva 1. Turun perehdytyskoulutuksessa käytiin läpi öljyntorjuntavarusteita kokeneiden vapaaehtoisten johdolla.

Webropolin kautta tehtyyn palautekyselyyn vastasi yli puolet osallistuneista. Heistä 94 % suositteli koulutusta muille ja 90 % arvioi koulutuksen tason erinomaiseksi tai hyväksi. Koulutukseen osallistuneista 75 % oli naisia ja suurin ikäryhmä olivat 26–35-vuotiaat. 35 % osallistujista ei ollut mukana minkään öljyntorjuntaan linkittyvän järjestön toiminnassa. 85 % ei ollut aikaisemmin saanut öljyntorjuntaan liittyvää koulutusta, joten koulutus tavoitti paljon uusia ihmisiä. 97 % vastaajista oli halukkaita jatkamaan järjestökohtaisiin tehtäväkoulutuksiin, ja heistä 80 % ilmoitti suuntaavansa WWF:n kursseille. Suurin osa osallistujista oli kiinnostunut rantojen puhdistuksesta ja öljyntyneiden eläinten hoidosta.

94 % koulutukseen osallistuneista suosittelisi koulutusta muille.

MUUT KOULUTUKSET

SPR järjesti hankkeen puitteissa koulutuksia muun muassa ensihuollosta. Myös osa WWF:n öljyntorjuntajoukkojen koulutuksista kuului hankkeen koulutustarjontaan:

- 25.5.2015 öljyntorjunnan peruskurssi Turussa
- 27.5.2015 öljyntorjunnan peruskurssi Mikkelissä
- 23.–24.10.2015 ryhmänjohtajakoulutus Turussa.

Järjestöt suunnittelivat joukkueenjohtajakoulutuksen sisältöä syksyn 2015 aikana. Koulutus on suunnattu öljyntorjuntaan osallistuvien järjestöjen avainvapaaehtoisille, jotka toimivat torjuntatilanteissa vapaaehtoistoiminnan johtotehtävissä. Koulutus rakentuu sekä teoria- että harjoitusosuudesta. Osallistumiseen tarvitaan järjestön puolto. Koulutus on tarkoitus järjestää vuonna 2016 ja se on yhteinen kaikkien järjestöjen avainvapaaehtoisille.

5. Harjoitus

Hankkeessa luodun toimintamallin testaamiseksi vapaaehtoisjärjestöt harjoittelivat öljyntorjuntaa yhdessä Etelä-Savon pelastuslaitoksen kanssa. 5.9.2015 pidetty Osmo 2015 -harjoitus Puumalassa kokosi yhteen pelastusviranomaisia ja noin 60 vapaaehtoista eri järjestöistä. Edustettuina olivat WWF, SPR, MPK, Savonlinnan ja Länsi-Saimaan järvipelastajat sekä Imatran ilmailukerho, joka kuuluu Suomen Lentopelastusseuraan.

Päivän aikana harjoiteltiin useita eri osa-alueita. Öljyn virkaa hoiti turve, jota käytetään monesti vastaavanlaisissa harjoituksissa. Järvipelastajien ja pelastuslaitoksen henkilöstö rajasi suuren, rantaan ajautuneen öljylautan levittämällä useita satoja metrejä öljyntorjuntapuomia. Järvipelastajat auttoivat lisäksi tiedustelutehtävissä ja selvittivät, kuinka laajamittaisesti öljyä oli valunut rantaan. Öljyä oli päätyntä jonkin verran myös viereiseen lohenkasvatusaltaaseen.

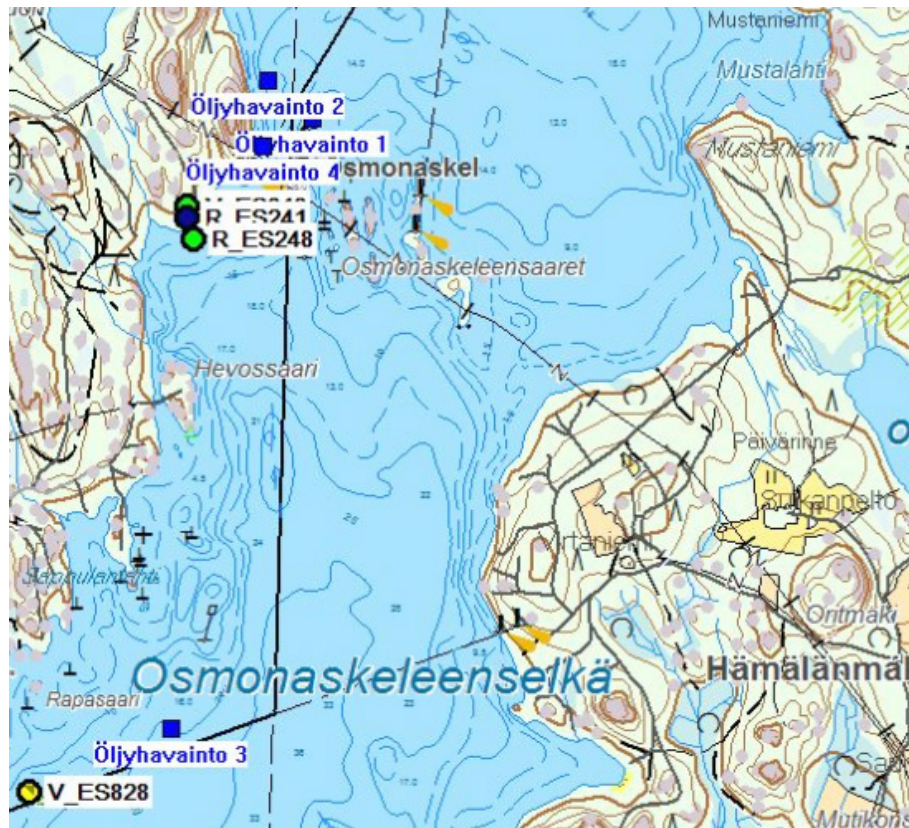
WWF:n öljyntorjuntajoukkojen jäsenet varustettiin rantojen puhdistukseen, joka osoittautui luultua hankalammaksi runsaan rantakasvillisuuden vuoksi. Hyvin organisoidun toiminnan ansioista puhdistustyöt etenivät kuitenkin vauhdikkaasti. Rantojen puhdistajat pääsivät kokeilemaan työskentelyä myös oikean öljyn parissa eri välineillä, sillä pelastuslaitos oli tuonut paikan päälle öljyllä ja kivillä täytetyn altaan.



Kuva 2. Etelä-Savon öljyntorjuntaharjoituksessa rantapuhdistukseen osallistuvat vapaaehtoiset jaettiin kolmeen ryhmään.

SPR toimesta harjoituksessa oli jatkuva ensiapuvalmius. Ensiavusta huolehtineet saivat tehtäväkseen muun muassa auttaa nilkkansa loukannutta rantojen puhdistajaa. Reitti loukkaantuneen luokse kulki vaikeassa maastossa ja loukkaantunut tarvitsi parikuljetuksen. MPK:n vapaaehtoiset auttoivat evakuoinnissa ja kuljettivat loukkaantuneen pelastuslaitoksen veneellä hoidettavaksi.

Imatran ilmailukerhon kone miehistöineen suoritti tiedustelulennon onnettomuusvesistön yläpuolella öljylauttojen suuruuden ja koordinaattien selvittämiseksi. Lento- ja järvipelastajien antamien tietojen perusteella lähetettiin aluksia puomittamaan ja keräämään vesistössä vielä kelluvia öljylauttoja.



Kuva 3. Näyttöleike pelastustoimen kenttäjohtojärjestelmästä, johon syötettiin tilannekuvan ylläpitämiseksi järvipelastusyhdistysten antamat koordinaatit Etelä-Savon pelastuslaitoksen johtokeskuksessa Mikkelissä.

Tämä viranomaisten ja vapaaehtoisten välistä yhteistyötä vahvistanut harjoitus oli hyödyllinen, sillä Saimaan syväväylä on yksi öljyonnettomuudelle riskialttiimmista alueista Saimaalla. Viranomaiset saivat aiempaa tarkemman kuvan siitä, miten vapaaehtoiset järjestäytyvät ja mitä tehtäviä he voivat hoitaa. Vapaaehtoiset taas pääsivät harjoittelemaan öljyntorjunnan eri tehtäviä viranomaisjohdon alaisuudessa. Suuri osa vapaaehtoisista ei ollut aiemmin ollut mukana öljyntorjuntaharjoituksessa.

6. Tapahtumat ja esittelytilaisuudet

Hankkeen puitteissa järjestettiin seuraavat suuremmat tapahtumat:

- 18.3.2015 hankkeen aloitusseminaari Helsingissä
- 20.8.2015 viranomaisten ja järjestöjen öljyntorjuntailtapäivä Helsingissä
- 2.12.2015 hankkeen päätösseminaari & SPEKin varautumisseminaari Helsingissä.

Hankkeen aloitusseminaari pidettiin 18.3.2015 Helsingissä. Sen teemana oli kesäkuussa 2014 Raahessa sattunut Rautaruukin öljyonnettomuus, joka oli suurin rantaan ajautuneen öljyn onnettomuus Suomessa 30 vuoteen. Seminaarin ideana oli koota eri tahojen näkemyksiä tapahtuneesta, ja onnettomuutta käsiteltiin niin pelastuslaitoksen, ELY-keskuksen, vahingon aiheuttajan kuin torjunta- ja sen tukitehtäviin osallistuneiden järjestöjen näkökulmasta. Aihe synnytti paljon keskustelua.

20.8.2015 viranomaisten ja järjestöjen edustajia kokoontui iltapäivätilaisuuteen Helsingin Uunisaa-reen öljyntorjuntateeman ympärille. Tilaisuudella haluttiin edistää viranomaisten ja järjestöjen välistä vuoropuhelua öljyntorjunnasta. Puheenvuoron pitivät muun muassa ympäristöneuvos Anna-Maija Pajukallio ympäristöministeriöstä, pelastusjohtaja Seppo Lokka Etelä-Savon pelastuslaitoksesta ja valmiusjohtaja Janne Koivukoski sisäministeriöstä. Järjestöjen edustajista puhuivat valmiuspäällikkö Tommi Virtanen SPR:stä, suojelujohtaja Jari Luukkonen WWF:stä, piiripäällikkö Henrik Nystén MPK:sta sekä varautumisjohtaja Karim Peltonen ja projektipäällikkö Reita Waara SPEKistä.



Kuva 4. Etelä-Savon pelastuslaitoksen pelastusjohtaja Seppo Lokka pohti hankkeessa luotavan toimintamallin käyttämisestä öljyntorjunnan lisäksi muissakin häiriötilanteissa.

Hankkeen päätösseminaari järjestettiin SPEKin varautumisseminaarin yhteydessä 2.12.2015. Teemana oli järjestöt ja kokonaisturvallisuus, ja esityksiä kuultiin myös öljyntorjunnan näkökulmasta. Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja Pentti Partanen peilasi öljyonnettomuuden varautumista osana kokonaisturvallisuutta. Tommi Virtanen SPR:stä valotti alueellisen toiminnan merkitystä ja sitä, miten järjestöt voivat eri alueilla kehittää yhteistyötään öljyonnettomuuteen varautumisessa.

Hanke oli näkyvästi esillä myös 4.–6.9.2015 Tampereella pidetyillä Kokonaisturvallisuusmessuilla, joiden yhtenä teemana olivat muun muassa luonnonkatastrofit. Hankkeella oli pelastuspalvelujärjestöjen osastolla oma ständi, jossa messuvieraille jaettiin tietoa öljyntorjunnasta ja siihen liittyvästä vapaaehtoistoiminnasta.

Vuoden 2015 aikana hanketta esiteltiin viidessätoista viranomaisten ja järjestöjen tilaisuudessa (ks. liite 1) niin pientalalueilla, Helsingissä kuin muuallakin päin Suomea. SPEK tekee tiivistä yhteistyötä varautumisen saralla myös muiden Pohjoismaiden kanssa ja 11.6.2015 tapaamisessa Tanskassa kerroimme hankkeesta ja sen tavoitteista myös pohjoismaisille kollegoillemme. Tapahtumien ja esittelytilaisuuksien kautta hanke sai näkyvyyttä niin viranomaisten, järjestöjen ja vapaaehtoisten keskuudessa kuin mediassakin.

7. Viestintä

Hankkeen viestinnän tavoitteena oli tukea tavoitteiden saavuttamista, joita olivat toimintamallin synnyttäminen viranomaisten ja vapaaehtoisten väliseen yhteistyöhön, öljyntorjuntaan liittyvän koulutustoiminnan kehittäminen ja järjestöresurssien tunnettuuden lisääminen. Tavoitteiden saavuttamisen kannalta sekä sisäisellä että ulkoisella viestinnällä oli suuri merkitys.

SISÄINEN VIESTINTÄ

Kohderyhmiä sisäisen viestinnän osalta olivat SPEKin henkilökunnan lisäksi hanke- ja ohjausryhmä sekä SPEKin jäsenet.

Sisäinen viestintä hoidettiin pääosin sähköpostien, puheluiden ja tapaamisten muodossa. Hanke-ryhmä kokoontui säännöllisesti ja piti aktiivisesti yhteyttä toisiinsa sähköpostitse. Ohjausryhmälle lähetettiin noin kuukauden välein tietoa työn etenemisestä ja kokouksissa käytiin hankkeen ajankohtaiset asiat läpi. Hankkeesta luotiin yhteistyöjärjestöille ja viranomaisille PowerPoint-aineisto, jota he pystyivät hyödyntämään kertoessaan hankkeesta. He saivat myös kaksi valmista artikkelia hankkeesta omaa viestintäänsä varten.

Sisäisessä viestinnässä tärkeää ovat muun muassa avoimuus ja riittävä tiedon jakaminen. Hyvä sisäinen viestintä on kuitenkin paljon muutakin kuin tiedonkulkua; se motivoi ja saa ihmiset puhaltamaan yhteen hiileen. Hankkeessa onnistuttiin sisäisessä viestinnässä melko hyvin. Tietoa jaettiin säännöllisesti ja hankkeen kannalta keskeiset organisaatiot olivat hyvinkin aktiivisia.

ULKOINEN VIESTINTÄ

Ulkoisia kohderyhmiä olivat ohjausryhmän jäsenten edustamat organisaatiot yleisesti, rahoittaja, järjestöjen vapaaehtoiset, poliittiset päättäjät ja median edustajat. Viestinnällä pyrittiin tavoittamaan myös uusia vapaaehtoisia ja innostamaan heitä mukana toimintaan.

Hankkeen ulkoisina viestintäkanavina toimivat muun muassa:

- SPEKin öljyntorjunnan verkkosivut spek.fi/oljyntorjunta
- hankkeen esittelyvideo, faktasivu ja radiojuttu
- hankkeen Facebook-sivu [facebook.com/oljyntorjunta](https://www.facebook.com/oljyntorjunta)
- SPEKin Facebook-sivu ja Twitter
- SPEKin tiedotteet ja jutut (ks. liite 3)
- hankkeesta julkaistut artikkelit eri medioissa (ks. liite 3)
- seminaarit ja muut tilaisuudet.

Spek.fi/oljyntorjunta -sivulla jaettiin tietoa hankkeesta, sen koulutuksista ja muista tapahtumista. [Facebook.com/oljyntorjunta](https://www.facebook.com/oljyntorjunta) -sivulla taas julkaistiin linkkejä öljyntorjunta-aiheisiin juttuihin niin kotikielillä kuin ulkomaisissa medioissa keskimäärin kolme kertaa viikossa. Sivulla oli vuoden lopussa 435 tykkääjää.

Hankkeesta teetettiin SPEKin sivuille esittelyvideo, jota käytettiin paljon eri koulutuksissa ja tilaisuuksissa. Myös hankkeesta pähkinänkuoressa kertovaa faktasivua jaettiin ahkerasti eri yhteyksissä. SPEK kertoi hankkeesta reilun vuoden aikana yhteensä yhdeksässä eri tiedotteessa tai artikkelissa.

Hanke sai julkisuutta lukuisten lehtijuttujen kautta; suomalaisissa medioissa se oli esillä yli 40 artikkelissa järjestöjen omien julkaisujen lisäksi. Erityisesti paikallismediat huomioivat hankkeen alueel-

listen koulutusten ja harjoituksen yhteydessä. SPEK palkkasi freelance-toimittajan tekemään juttuja koulutuksista ja harjoituksesta ja tarjoamaan juttuja paikallismedioille ilmaiseksi, mikä oli toimiva ratkaisu. Myös pohjoisamerikkalaiset mediat tarttuivat aiheeseen YLEn julkaistua englanniksi jutun hankkeesta ja Suomen öljyntorjuntavalmiudesta.

Hyvä sisäinen viestintä vaikuttaa ulkoiseen viestintään. Kun sidosryhmät ovat saaneet tietoa ja innostuneet asiasta, he jakavat informaatiota myös ulospäin. Esimerkiksi Etelä-Savon pelastuslaitos välitti hankkeen koulutuksista ja tapahtumista tietoa alueen medioille, minkä seurauksena monet niistä julkaisivat useampaankin kertaan juttuja aiheesta. Yleisesti ottaen hanke ja öljyntorjuntaan liittyvät vapaaehtoisresurssit olivat paljon esillä mediassa, joten ulkoinen viestintä onnistui hyvin.

8. Tulosten vieminen käytäntöön

Vapaaehtoisten osallistuminen öljyntorjuntaan -kehittämishankkeessa luotiin toimintamalli viranomaisten ja vapaaehtoisten väliseen yhteistyöhön. Tavoitteena on, että toimintamalli viedään käytäntöön jatkohankkeen avulla rahoituksen niin salliessa.

KOULUTUKSET JA HARJOITUKSET

Toimintamallin vieminen käytäntöön on suunniteltu tapahtuvan muun muassa koulutusten kautta. Niitä järjestetään niin viranomaisille, järjestöjen edustajille kuin vapaaehtoisillekin. Myös hankkeessa luodussa uudessa järjestörajat ylittävässä Perehdytys öljyntorjuntaan ja työturvallisuuteen -koulutuksessa käydään jatkossa läpi toimintamallia sekä oppaiden ja selvityksen keskeisimpiä sisältöjä.

Viranomais- ja vapaaehtoistoiminnan hitsaaminen yhteen vaatii harjoittelua. Tulevaisuudessa yhtenä tavoitteena onkin testata toimintamallia useissa viranomaisten ja vapaaehtoisten välisissä yhteisissä harjoituksissa eri alueilla. Osa harjoituksista voidaan toteuttaa myös karttahaarjoituksina.

Toimintamallin testaamisessa johtamisoppaan osalta hiotaan vapaaehtoisten hälytysjärjestelmää, koko vapaaehtoisorganisaation järjestäytymistä ja viestitoiminnan sujuvuutta. Vapaaehtoisjoukkojen pääosan muodostavat ainakin alkuvaiheessa eri järjestöjen motivoituneet ja koulutetut ryhmät. Tavoitteena on muodostaa viranomaisten avuksi alueellisesti koottuja vapaaehtoisjoukkoja, jotka kykenevät aloittamaan toiminnan itsenäisesti viranomaisjohdon alaisuudessa.

Tehtävöistä testattaessa selvitetään, kuinka sujuvasti vapaaehtoisille suunnitellut tehtävät hoidutuvat käytännössä ja miten ne istuvat koko laajaan tehtäväkenttään. Paikkakunta- ja aluekohtaiset erot voivat olla suuriakin, eivätkä kaikki järjestöt välttämättä toimi kaikilla alueilla. Tulevaisuudessa on tarkoitus saada alueellinen ja paikallinen työ käyntiin alueilla, joilla öljyonnettomuuden riski on suurin.

Pikakoulutusopas on työväline, jonka toimivuutta voidaan kokeilla esimerkiksi rekrytoimalla harjoitukseen mukaan kouluttamattomia henkilöitä ja havainnoimalla, millaisia tuloksia pikakoulutuksella saadaan aikaan. Suuressa öljyonnettomuudessa paikalle tulee todennäköisesti runsaasti näitä spontaaneja vapaaehtoisia.

Hallintonselvityksen osalta tarkastellaan esimerkiksi vapaaehtoisrekisterin sekä uusien ja vanhojen lomakkeiden toimivuutta öljyntorjunnassa. Öljyntorjuntatilanne tuo mukanaan paljon muutakin hallinnollista työtä, jonka sujuvuutta on tarpeen harjoitella jatkossa. Toimiva talous- ja henkilöstöhallinto ovat avainasemassa, jotta vapaaehtoiset saadaan perustamiskeskuksesta ohjattua nopeasti eri tehtäviin.

VAPEPA-KOORDINAATIO

Vapepan keskustoimikunnassa päätettiin, että Vapepa-verkosto on tulevaisuudessa halukas koordinoimaan vapaaehtoisjärjestöjen öljyntorjuntavalmiutta ja osallistumista öljyntorjuntaan. Verkosto perustaa valtakunnallisen toimielimen, joka kokoaa öljyntorjunnan kannalta keskeiset järjestöt ja ylläpitää valmiutta kansallisella tasolla. Toimielimeen kuulunevat ainakin WWF, SPR, MPK, SMPS ja SLPS.

Vapepa-verkostossa edistetään jatkossa myös alueellisten öljyntorjuntaan liittyvien työryhmien synnyttämistä. Ryhmät koostuvat viranomaisten ja järjestöjen edustajista ja ne suunnittelevat yhdessä

.....

alueellista toimintaa. SPR:llä Vapepa-koordinaatiosta vastuullisena tahona on merkityksellinen rooli alueellisten työryhmien luomisessa ja toiminnan ylläpitämisessä.

9. Yhteenveto hankkeesta

Hankkeessa tuotettiin toimintamalli viranomaisten ja vapaaehtoisten väliseen yhteistyöhön öljyntorjunnassa. Mallia työstettiin laaja-alaisessa yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen kesken. Malli pohjautuu kolmeen hankkeessa luotuun dokumenttiin:

Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi öljyvahingon torjunnassa

Oppaassa käydään läpi muun muassa vapaaehtoistoiminnan johtamisrakenne, vapaaehtoisten hälyttäminen, erikokoiset vapaaehtoismuodostelmat ja viestitoiminta.

Vapaaehtoisille soveltuvat tehtävät öljyvahingon torjunnassa

Oppaassa määritellään se laaja tehtäväkenttä, jossa vapaaehtoiset voivat toimia viranomaisten tukena.

Opas vapaaehtoisten pikakouluttamiseksi rantapuhdistukseen öljyvahingon torjunnassa

Oppaassa kuvataan rantapuhdistuksen toimintamalli ja sen kouluttaminen vapaaehtoisille.

Näiden dokumenttien lisäksi hankkeessa tuotettiin kolme muuta asiakirjaa:

Selvitys vapaaehtoistoiminnan hallinnoinnista öljyvahingon torjunnassa – Lainsäädäntö, korvaukset ja hallinnolliset järjestelyt

Selvityksessä käsitellään muun muassa lain velvoittamaa vapaaehtoisille maksettavaa korvausta, vakuutusmaksuja ja työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyviä seikkoja.

Järjestöjen öljyvahingon torjuntaan liittyvät koulutukset vapaaehtoisille 2015

Koulutuskosteeseen on koottu eri järjestöjen öljyntorjuntaan linkittyviä koulutuksia vapaaehtoisille.

Opas öljyvahinkoihin – Kuinka toimit, jos havaitset öljyä ympäristössä?

Oppaassa kansalainen saa tietoa esimerkiksi öljylle altistumisen vaaroista ja osallistumismahdollisuuksista vapaaehtoisena öljyntorjuntaan.

Hankkeessa luotiin uusi Perehdytys öljyntorjuntaan ja työturvallisuuteen -peruskoulutus kaikille öljyntorjunnasta ja sen eri tehtävistä kiinnostuneille. Järjestöt ja viranomaiset suunnittelivat kokonaisuuden sisällön ja SPEK vastasi toteutuksesta. Koulutuksessa luennoivat sekä viranomaisten että järjestöjen edustajat. Osallistujia viisi kertaa järjestetyssä koulutuksessa oli yhteensä yli 300 henkilöä.

Vapaaehtoisjärjestöt harjoittelivat öljyntorjuntaa yhdessä Etelä-Savon pelastuslaitoksen kanssa 5.9.2015 pidetyssä Osmo 2015 -harjoituksessa Puumalassa. Harjoitus kokosi yhteen pelastusviranomaisia ja noin 60 vapaaehtoista eri järjestöistä. Edustettuina olivat WWF, SPR, MPK, Savonlinnan ja Länsi-Saimaan järvipelastajat sekä Imatran ilmailukerho, joka kuuluu Suomen Lentopelastusseuraan. Päivän aikana harjoiteltiin useita eri osa-alueita, kuten tiedustelua, öljyn puomittamista ja rantojen puhdistusta.

Yhteistyö öljyntorjuntaan liittyvien ja vapaaehtoisresursseja tarjoavien järjestöjen välillä lisääntyi huomattavasti reilun vuoden kestäneen hankkeen aikana. Ennen hanketta järjestöt eivät tunteneet toistensa toimintaa ja toimintatapoja samalla tavalla kuin sen päätyttyä. Yhteistyö oli hedelmällistä,

.....

mistä osoituksena on muun muassa järjestöjohtajien loppuvuoden tapaaminen, jossa sovittiin yhteistyön jatkamisesta öljyntorjunnan parissa.

Öljyntorjunta saatiin mukaan yhdeksi osa-alueeksi Vapepan toimintaa. Vapepa-verkostossa koordinoidaan jatkossa valtakunnallisesti ja alueellisesti järjestöjen öljyntorjuntavalmiutta ja osallistumista tositoimiin. Hanke innosti myös muita tahoja aktivoitumaan asiassa ja esimerkiksi Pidä Saaristo Siis-tinä ry sai hankkeesta kimmokkeen tulla mukaan öljyntorjuntatoimintaan ja hakea Vapepan jäsen-järjestöksi syksyllä 2015.

Öljyntorjuntaan liittyvä yhteistyö viranomaisten ja järjestöjen välillä on edennyt. Viranomaiset ovat vuoden aikana saaneet aiempaa selkeämmän kuvan vapaaehtoisjärjestöjen resursseista ja vapaaehtoiset onkin huomioitu esimerkiksi pelastuslaitosten öljyntorjuntasuunnitelmissa. Lisääntynyt öljyntorjuntayhteistyö edesauttaa vapaaehtoisten käyttöä todennäköisesti muissakin laaja-alaisissa häiriötilanteissa viranomaisten tukena.

Hanke sai osakseen paljon mediahuomiota niin valtakunnallisissa kuin paikallisissakin medioissa. Hanke ja vapaaehtoisten käyttö öljyntorjunnassa näkyivät myös kansainvälisissä medioissa. Laaja medianäkyvyys lisäsi omalta osaltaan tietoisuutta vapaaehtoisresursseista ja vapaaehtoisjärjestöjen osallistumismahdollisuuksista öljyntorjuntaan.

Liite 1.

Sidosryhmätapaamiset ja hanke-esittelyt.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui:

- 7.11.2014
- 22.1.2015
- 31.3.2015
- 26.5.2015
- 1.9.2015
- 28.10.2015
- 11.12.2015.

Hankeryhmän kokoukset pidettiin:

- 6.2.2015
- 13.2.2015
- 19.2.2015
- 27.2.2015
- 5.3.2015
- 13.3.2015
- 20.3.2015
- 25.9.2015
- 29.10.2015.

Selvitys vapaaehtoistoiminnan hallinnoinnista öljyvahingon torjunnassa – Lainsäädäntö, korvaukset ja hallinnolliset järjestelyt -dokumentin parissa toimineen työryhmän kokoukset järjestettiin:

- 17.6.2015
- 7.9.2015
- 29.9.2015
- 26.11.2015.

Varsinais-Suomen ja Etelä-Savon alueelliset työpajat viranomaisille ja järjestöjen vapaaehtoisille organisoitiin:

- 5.3.2015 vapaaehtoiset Raisiossa
- 30.3.2015 vapaaehtoiset Mikkelissä
- 1.4.2015 viranomaiset Mikkelissä
- 28.4.2015 viranomaiset Turussa.

Muita järjestettyjä tapaamisia olivat muun muassa:

- 18.2.2015 Etelä-Savon pelastuslaitoksella
- 10.3.2015 Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella
- 13.3.2015 Vapepan valmiuspäälliköt Helsingissä
- 30.10.2015 Etelä-Savon pelastuslaitoksella
- 9.11. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksella
- 17.11.2015 järjestöjen johtajat Helsingissä.

.....

Hanke esiteltiin näissäkin foorumeissa:

- 7.2.2015 Vapepa-johtajakoulutus Heinolassa
- 27.4.2015 Vallentuna Civilförsvarsförbundetin vierailu Helsingissä
- 8.5.2015 SPEKin valtuuston seminaari Helsingissä
- 18.5.2015 ympäristövahinkojen torjunnan neuvottelupäivät Suomen ympäristökeskuksessa Helsingissä
- 22.5.2015 Röyttä 2015 -öljyntorjunnan tiedusteluharjoituksen suunnittelukokous Kemin palo-
asemalla
- 23.–24.5.2015 Vapepa-seminaari Mikkelissä
- 27.–28.5.2015 Konnus 2015 -öljyntorjuntaharjoitus Pohjois-Savossa
- 11.6.2015 yhteispohjoismainen pelastuspalvelujärjestöjen kokous Tanskan Bornholmissa
- 28.–30.8.2015 Röyttä 2015 -öljyntorjunnan tiedusteluharjoitus Kemi-Torniossa
- 6.10. öljyntorjunnan neuvottelukunta (ympäristöministeriö) Helsingissä
- 13.10. Vapepan työvaliokunta Helsingissä
- 16.10. Vapepa-seminaari Taivalkoskella
- 19.11.2015 Vapepan keskusvaliokunta Helsingissä
- 20.11.2015 pelastuslaitosten kumppanuusverkoston pelastusjohtajien kokous Helsingissä
- 28.11.2015 Vapepa-seminaari Lappeenrannassa.

Liite 2.

Perehdytys öljyntorjuntaan ja työturvallisuuteen -koulutus (ohjelma Helsingissä 10.10.2015)

OHJELMA

- 9.30 Hankkeen esittely
Reita Waara, projektipäällikkö, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
- Varautuminen öljyntorjuntaan**
- 10.00 Uhkakuvat Suomessa, öljykuljetusten riskit ja öljyonnettomuudet
Heli Haapasaari, ylitarkastaja, Suomen ympäristökeskus
- 10.30 Viranomaisten varautuminen öljyntorjuntaan ja viranomaisten roolit
Heli Haapasaari, ylitarkastaja, Suomen ympäristökeskus
- Vapaaehtoiset ja järjestöt**
- 11.00 Vapaaehtoisten ja järjestöjen rooli öljyntorjunnassa
Jarmo Hollstein, valmiuspäällikkö, SPR/Vapepa
- 11.20 LOUNAS
- 12.20 Osallistumismahdollisuudet toimintaan
Maailman luonnonsäätiö WWF: Teemu Niinimäki, suojeleasiantuntija
Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK: Henrik Nysten, piiripäällikkö
Suomen Punainen Risti SPR: Jarmo Hollstein, valmiuspäällikkö
Suomen Meripelastusseura SMPS: Jori Nordström, valmiuspäällikkö
- 13.40 TAUKO
- Media**
- 14.10 Ohjeita vapaaehtoisille mediakäyttämiseen
Reita Waara, projektipäällikkö, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
- Työturvallisuus**
- 14.30 Terveysriskit, vastuut ja varusteet
Teemu Niinimäki, suojeleasiantuntija, WWF
- 15.30 Arvio koulutuksesta, mitä jatkossa?
Reita Waara, projektipäällikkö, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
- 15.45 Päätös

Liite 3.

Hankkeen näkyminen mediassa

Hanke näkyi muun muassa seuraavissa medioissa:

- Vapepa-info 1/2015 hankkeesta ja öljyntorjunnasta
- 2/2015 Varsinais-Suomen SPR:n Tässä ja nyt -järjestötiedote hankkeesta ja SPR:n roolista öljyntorjunnassa
- 20.3.2015 Uutisvuoksi (Imatra) hankkeesta
- 26.3.2015 Länsi-Savo ennakojuttu hankkeesta ja vapaaehtoisten työpajasta
- 31.3.2015 Pelastustieto hankkeesta
- 25.4.2015 YLE hankkeesta ja öljyntorjunnasta
- 29.4.2015 Alaska Dispatch News hankkeesta ja Suomen öljyonnettomuuksista (YLE News jutun pohjalta)
 - juttuun viittasivat mm. seuraavat pohjoisamerikkalaiset verkkosivut:
 - www.spillcontrol.org (International Spill Control Organization ISCO, newsletter)
 - www.thearcticinstitute.org
 - www.kdmd.com (alaskalainen uutismedia)
 - www.navbug.com (alaskalainen uutismedia)
 - <http://wn.com> (amerikkalainen uutismedia)
 - <http://snewsi.com> (amerikkalainen uutismedia)
- huhtikuussa 2015 Salon Seudun Sanomat hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Turussa
- huhtikuussa 2015 Rannikkoseutu hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Turussa
- huhtikuussa 2015 Uudenkaupungin Sanomat hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Turussa
- huhtikuussa 2015 Kaarina-lehti hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Turussa
- 29.5.2015 Itä-Savo hankkeesta ja WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Puumala-lehti hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Viikkoset (Mikkeli) hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Mikkelin Kaupunkilehti hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Pieksämäen lehti ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Pieksämäen Seudun Paikallinen -lehti ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Joroisten lehti hankkeesta ja sen perehdytyskoulutuksesta Mikkelissä
- toukokuussa 2015 Itä-Savo WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista ja hankkeesta
- toukokuussa 2015 Viikkoset (Mikkeli) WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista ja hankkeesta
- 9.6.2015 Kaleva hankkeesta, projektipäällikkö Reita Waarasta ja Raahen öljyonnettomuudesta kesällä 2014
- kesäkuussa 2015 Joroisten lehti hankkeesta ja WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista Mikkelissä
- kesäkuussa 2015 Viikkoset (Mikkeli) hankkeesta ja WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista Mikkelissä
- kesäkuussa 2015 Heinäveden Lehti hankkeesta ja WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista Mikkelissä
- 24.7.2015 Länsi-Savo hankkeesta ja pelastuslaitoksen hoitamista erilaisista häiriötilanteista
- 26.7.2015 Länsi-Savo hankkeesta ja kansalaisten velvollisuudesta osallistua pyydettyä häiriötilanteiden hoitoon

-
- 5.8.2015 Kansanuutiset hankkeesta ja öljyntorjunnasta
 - 14.8.2015 Turun Sanomat hankkeesta ja öljyntorjunnasta (mielipidekirjoitus)
 - 20.8.2015 Helsingin Sanomat hankkeesta ja öljyntorjunnasta
 - 30.8.2015 Lapin Kansa Röyttä 2015 -öljyntorjunnan tiedusteluharjoituksesta ja hankkeesta
 - 30.8.2015 Pohjolan Sanomat Röyttä 2015 -öljyntorjunnan tiedusteluharjoituksesta ja hankkeesta
 - elokuussa 2015 Turkuposti WWF:n öljyntorjunnan peruskurssista ja hankkeesta
 - 6/2015 Reserviläinen MPK:n öljyntorjuntatoiminnasta ja hankkeesta
 - 2.9.2015 Kansanuutiset kokonaisturvallisuudesta ja hankkeesta Kokonaisturvallisuusmessuilla
 - 2.9.2015 Länsi-Savo ennakoitu hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - 5.9.2015 YLE hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - 7.9.2015 Itä-Savo hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - 7.9.2015 Länsi-Savo hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - syyskuussa 2015 Puumala-lehti ennakoitu hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - syyskuussa 2015 Puumala-lehti hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - syyskuussa 2015 Puruvesi-lehti hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - syyskuussa 2015 Sulkava-lehti hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - syyskuussa 2015 Viikkoset (Mikkeli) hankkeen Puumalan öljyntorjuntaharjoituksesta
 - 28.9.2015 KansalaisAreenan VerkkoAreena-julkaisu hankkeesta ja öljyntorjunnasta
 - 30.9.2015 KansalaisAreenan VerkkoAreena-julkaisu hankkeen projektipäällikkö Reita Waarasta
 - Vapepa-info 2/2015 hankkeesta ja öljyntorjunnasta
 - joulukuun 2015 Pelastustieto-lehti hankkeesta ja öljyntorjunnasta.

Hanketta käsiteltiin useissa SPEK tiedotteissa ja uutisissa:

- 8.10.2014 Öljyonnettomuuksien tuhoilta selvittää vain yhteistyöllä
- 19.3.2015 Some on valtava voima vapaaehtoisten rekrytoinnissa
- 24.3.2015 Öljyonnettomuudesta ei selvitä ilman vapaaehtoisia
- 8.6.2015 SPEKin öljyntorjuntahanke saa maailmalla huomiota
- 21.8.2015 Öljyntorjunnan vapaaehtoiset tuovat merkittävää lisäarvoa yhteiskunnalle
- 2.9.2015 Viranomaisilla on käytössään 30 000 vapaaehtoista pelastajaa
- 8.10.2015 Öljyonnettomuuksien tuhoista selvittää vain yhteistyöllä
- 2.12.2015 Järjestöjen vapaaehtoiset ovat elintärkeä reservi
- 3.12.2015 Öljyonnettomuudessa tarvitaan jopa tuhansia vapaaehtoisia.



Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
Puh. 09 476 112
spekinfo@spek.fi
www.spek.fi

